

Utredning om stärkt samverkan med civilsamhället

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1. Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Definitioner	4
1.3 Metod	4
1.4 Disposition	4
2. Om samverkan med civilsamhället	4
2.1 Varför samverka med civilsamhället?	4
2.2 Så arbetar andra kommuner	5
3. Tidigare utredningar och granskningar	7
4. Så fungerar samverkan idag	7
4.1 Kommunens syn på samverkan med civilsamhället	8
4.2 Civilsamhällets syn på samverkan med kommunen	10
5. Slutsatser och rekommendationer	11
6. Lista över intervjuade	13
6.1 Externa intervjuer	13
6.2 Interna intervjuer	13
7. Referenslista	14
8. Bilagor	14

Sammanfattning

I Mål och budget 2022 ges uppdraget att utreda hur samverkan med civilsamhället kan stärkas genom att bättre ta tillvara frivilliga insatser. Utredningen består av en kartläggning av kommunens och civilsamhällets syn på befintlig samverkan och behovet av vidareutveckling av den, samt omvärldsbevakning av vad som kännetecknar kommuner som bedriver ett aktivt och strukturerat samverkansarbete med det lokala civilsamhället. Utredningen har genomförts av kommunstyrelsens förvaltning. I planeringen av utredningsarbetet har tjänstemän på kultur- och fritidsförvaltningen involverats.

Utifrån resultaten från intervjuer och en enkätundersökning dras slutsatsen att det i samtliga förvaltningar pågår samverkan med civilsamhällesorganisationer, som ofta rör enskilda projekt eller aktiviteter. Samverkan som den bedrivs idag får ett medelbetyg av civilsamhället, samtidigt ser både kommunens och civilsamhällets representanter ett behov av att samverka mer. Någon samordning av eller stöd för samverkan finns inte i kommunen idag. I stället är det upp till respektive verksamhet att själva hitta former för samverkan, vilket innebär att den i hög grad blir beroende av enskilda medarbetares förkunskaper och engagemang.

Utredningens bedömning är därför att en stärkt samverkan handlar om att utveckla stödet till verksamheterna i hur de kan samverka, att förtydliga informationen utåt och att öka dialogen med civilsamhället. För att uppnå detta lämnar utredningen följande rekommendationer:

- Utse en arbetsgrupp med uppgift att ta fram de strukturer som ska gälla för hur Huddinge kommun bedriver sin samverkan, avseende vilka samverkansformer som ska användas. I arbetet bör civilsamhället involveras. Ett metodstöd för hur man kan arbeta med samverkansformerna bör också tas fram.
- Utse samordnare med uppgift att samordna och följa upp samverkansarbetet på förvaltningsnivå och kommunövergripande nivå.
- Inrätta forum för dialog med civilsamhället i form av återkommande dialogforum och särskilda dialoger eller informationsmöten kring större projekt eller verksamhetsförändringar.
- Underlätta för civilsamhället att komma i kontakt med kommunen genom att säkerställa att det finns information om samverkan på kommunens webbplats och att det framgår vem/vilka man ska kontakta om man vill veta mer.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

I Mål och budget 2022 ges uppdraget att utreda hur samverkan med civilsamhället kan stärkas genom att bättre ta tillvara frivilliga insatser. Utredningen har genomförts av kommunstyrelsens förvaltning under hösten 2022 och består av en kartläggning av kommunens och civilsamhällets syn på befintlig samverkan och behovet av vidareutveckling av den, samt omvärldsbevakning av vad som kännetecknar kommuner som bedriver ett aktivt och strukturerat samverkansarbete med det lokala civilsamhället.

1.2 Definitioner

Civilsamhället definieras ofta som en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen. I begreppet ingår föreningar, studieförbund, sociala företag, trossamfund och nätverk med vitt skilda målgrupper och intressen. Med *samverkan* avses ett samarbete mellan flera aktörer med ett gemensamt syfte och mål samt gemensam uppfattning om vilken metod och medel som ska användas för att nå målet.

1.3 Metod

Utredningen består av dokumentstudier, intervjuer och en enkätundersökning. Intervjuer har genomförts med representanter från samtliga kommunens förvaltningar. En enkätundersökning riktad till civilsamhället har också genomförts, som följdes upp med fyra intervjuer med representanter från civilsamhället. Vidare har intervjuer genomförts med sju kommuner och en handläggare på Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) demokratisektion.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) samverkansmodell, ett metodstöd för att utveckla samverkan med civilsamhället, har använts som utgångspunkt för att formulera intervju- och enkätfrågor. I planeringen av utredningsarbetet, och särskilt i framtagandet av enkätfrågor till civilsamhället, har tjänstemän på kultur- och fritidsförvaltningen involverats.

1.4 Disposition

Rapporten är disponerad enligt följande. I kapitel 2 beskrivs varför samverkan med civilsamhället är viktigt och hur andra kommuner arbetar med frågan. I kapitel 3 redogörs för resultatet av några tidigare kartläggningar och granskningar av Huddinge kommuns samverkan med civilsamhället. Därefter följer i kapitel 4 en genomgång av resultaten från intervjuerna och enkätundersökningen, uppdelat på kommunens respektive civilsamhällets syn på samverkan. Avslutningsvis lämnas i kapitel 5 rekommendationer för hur Huddinge kommuns samverkan med civilsamhället kan stärkas.

2. Om samverkan med civilsamhället

2.1 Varför samverka med civilsamhället?

Samverkan med civilsamhället är viktigt för att kunna hantera komplexa samhällsutmaningar och bygga samhällen där människor trivs. I Mål och budget

2023 anges att formella samarbeten med civilsamhället ska uppmuntra till ideella och småskaligt drivna verksamheter. Civilsamhällets aktörer har länge drivit social innovation genom att prova nytänkande sätt för att förbättra människors livsvillkor. Exempel på sådan social innovation är hemtjänst, barnavårdscentral, färdtjänst, kvinnojourer och stödlinjer. Några av dessa har i ett senare skede tagits över av det offentliga.

Genom att samverka med civilsamhället kan kommuner stärka organisationernas möjlighet att fortsätta driva social innovation och arbeta tillsammans för att hantera de utmaningar samhället står inför. För att stärka samverkansmöjligheterna är kommunernas förhållningssätt och aktiva insatser avgörande, enligt SKR¹. Det civila samhället är också en central del i en levande demokrati, varför civilsamhällets självständighet behöver värnas.

Den nationella politiken för civilsamhället betonar vikten av regelbundna och flexibla samrådsstrukturer, förbättrad kunskap bland offentliga aktörer om civilsamhällets betydelse, villkor och förutsättningar samt långsiktig och förutsebar hantering av bidrag. Civilsamhället besitter ofta lokalkunskap om villkoren för specifika grupper eller områden, varför det också är viktigt att skapa förutsättningar för kunskapsdelning mellan civilsamhället och det offentliga.

2.2 Så arbetar andra kommuner

Inom ramen för utredningen har kontakt tagits med kommuner som enligt SKR och MUCF bedriver en strukturerad samverkan med det lokala civilsamhället. De kommuner som har intervjuats är Ekerö, Falköping, Jönköping, Lund, Tierp, Örebro och Borås. De strukturer för samverkan som de intervjuade kommunerna har tagit fram har många likheter med varandra, dessa sammanfattas nedan.

Tydliga ramar för samverkan

Flera av de intervjuade kommunerna har tagit fram en formaliserad överenskommelse med det lokala civilsamhället om hur samverkan ska ske. Det är frivilligt för föreningarna och organisationerna att ansluta sig till överenskommelsen, som övergripande pekar ut samverkansformer och gemensamma spelregler. I en kommun har man inte antagit en överenskommelse, utan i stället har kommunen antagit ett styrdokument med liknande innehåll. En annan kommun har valt att inte ta fram en överenskommelse eller styrdokument. Där framgår det dock genom andra dokument ändå tydligt på vilka sätt kommunen samverkar.

De kommuner som tagit fram en överenskommelse eller ett styrdokument för samverkan, har gjort så i dialog med civilsamhället genom att bjuda in till workshops och dialogmöten under arbetets gång. I flera fall har en referensgrupp med civilsamhällesrepresentanter knutits till arbetet. Kommunerna framhåller att det är viktigt med tydliga ramar för hur kommunen ska arbeta med samverkan, men att själva framtagandeprocessen av ramarna varit minst lika viktig. I processen har de flesta av kommunernas förvaltningar involverats och träffarna med civilsamhället har skapat en större förståelse för varandras uppdrag och lett till bättre kunskap om varandra.

¹ Se Sveriges Kommuner och Regioners positionspapper om civilsamhället.

En lärdom från flera kommuner är att tidsbegränsa hur länge överenskommelsen eller styrdokumentet gäller, för att se till att strukturerna löpande utvärderas och att samverkansarbetet hålls levande. Att formalisera strukturerna beskrivs som ett stöd för att skapa den infrastruktur som krävs för att samverka långsiktigt. Kommunerna beskriver det som ett sätt att förtydliga kommunens intentioner och skapa en bottenplatta som går att bygga vidare från. Det kan på så sätt också fungera som ett sätt att ge ökad prioritet till frågorna.

Gemensamt för de intervjuade kommunernas samverkan är att fokus är på regelbundna forum för dialog mellan kommun och civilsamhälle och tjänstemannanätverk för att diskutera frågorna inom kommunen. I de intervjuade kommuner som inte har någon formaliserad överenskommelse eller styrdokument har man på andra sätt arbetat för att skapa ramar för samverkan. Det är tydligt att de faktiskt formerna för samverkan i stort följer samma struktur även här.

Regelbundna forum för dialog

Återkommande i de intervjuade kommunerna är att man inrättat olika typer av forum för dialog. Ofta handlar det som stora, öppna dialogmöten cirka två gånger om året, dit både civilsamhällsorganisationer, kommunala tjänstemän och i vissa fall även politiker kommer för att träffas och samtala med varandra. Mötena kan vara allmänt hållna eller fokusera på en viss fråga, till exempel ”hur kan vi arbeta mot ofrivillig ensamhet bland äldre?”. Flera av de intervjuade kommunerna framhåller behovet av att mötas och menar att mötet skapar en förståelse för varandra, vilket de beskriver som en grundförutsättning för att kunna samverka.

I några kommuner har man även skapat ett råd som ska arbeta strategiskt med samverkansfrågor och som består av politiker och civilsamhällsrepresentanter. I andra kommuner har man valt bort detta upplägg, med motiveringen att det skapar trösklar, blir för formellt och skapar långsamma processer. Andra kommuner har i stället skapat en ledningsgrupp bestående av enbart förvaltningsdirektörer, med samma syfte att arbeta strategiskt med frågorna.

Samordning och tjänstemannanätverk

Nästan alla intervjuade kommuner har en eller flera personer som arbetar med att samordna kommunens samverkan med civilsamhället. I flera av kommunerna finns också någon eller några utpekade personer på respektive förvaltning som samordnar samverkansarbetet inom förvaltningen. I de kommuner som inte har någon person som samordnar arbetet på kommunövergripande nivå, finns utpekade personer i respektive förvaltning som har ett gemensamt ansvar för att samordna frågorna. I ett fall använder man sig av ett roterande processägarskap, med syfte att skapa en gemensam ansvarskänsla.

Inom ramen för detta har flera kommuner tjänstemannanätverk bestående av representanter från alla berörda förvaltningar. Syftet är att systematiskt fånga upp sådant som fungerar bra och sådant som utgör hinder för samverkan. Förvaltningsnätverken träffas ungefär fyra till sex gånger om året.

Föreningsnätverk

I vissa fall har kommunen även antagit en faciliterande roll, där man hjälpt det lokala civilsamhället att skapa strukturer för ett föreningsnätverk med

förhoppningen att nätverket ska bli självgående utan kommunens involvering. Tanken är att föreningar och organisationer själva behöver träffas för att identifiera hur samverkan med kommunen behöver utvecklas och för att hitta gemensamma frågor att samarbeta kring. De deltagande föreningarna och organisationerna bestämmer själva dagordningen och hur ofta föreningsnätverket ska träffas. Om nätverket önskar kan de bjuda in kommunrepresentanter att delta.

Tydliga kontaktvägar

De intervjuade kommunerna arbetar utifrån ambitionen att det ska vara lätt för den som vill komma i kontakt med kommunen om samverkan att veta vem man ska vända sig till. Detta yttrar sig till exempel genom information på kommunernas webbplatser om kommunens samverkan med civilsamhället. I informationen framgår vilka forum för dialog som finns, hur man kan samverka med kommunen och konkreta exempel på samverkan. Kontaktuppgifter finns också för den som vill veta mer om samverkan eller har en samverkansidé.

Här kan noteras att den som vill veta mer om hur Huddinge kommun samverkar med civilsamhället har svårt att hitta någon information om detta på webbplatsen. Information om hur man startar en förening och att man kan söka bidrag finns, men information om hur man kan samverka med kommunen saknas.

I Ekerö kommun har man också inrättat verksamheten Idélabbet, som arbetar med att möjliggöra för andra att själva driva projekt och arrangera aktiviteter. Det gör de genom att erbjuda coachning, aktivitetslokal och nätverksmöjligheter. Idélabbet fungerar som en tydlig väg in, där medarbetarna på Idélabbet kan ge stöd, men även lotsa personerna vidare till andra i kommunen eller civilsamhället.

3. Tidigare utredningar och granskningar

De senaste åren har flera utredningar och granskningar genomförts kopplat till Huddinge kommuns samverkan med civilsamhället. En kartläggning som genomfördes av kommunstyrelsens förvaltning 2017 visade att kommunen bedriver ett omfattande och aktivt samarbete med civilsamhället men att någon kommunövergripande samordning av arbetet inte fanns.

I en revisionsgranskning från 2019 konstaterade KPMG också att kommunens styrning på området var svag, då övergripande styrning i form av policy och konkreta mål, uppföljningsmått och utvecklingsaktiviteter saknades. Granskningen pekade också på brister i den interna samordningen och gällande hur kommunen kommunicerar om möjligheterna till samarbete och stöd till civilsamhället. Vidare pekar en rapport från Ramboll från 2020 på att många civilsamhällesaktörer ser ett behov av att öka kontakten och fördjupa samverkan med kommunen samt att kommunens kommunikation med civilsamhället behöver bli mer dialoginriktad och regelbunden.

4. Så fungerar samverkan idag

Huddinge kommun bedriver samverkan med civilsamhället på flera olika sätt, vilket bekräftas av tidigare rapporter och av den genomförda enkätundersökningen och intervjuer genomförda i denna utredning. Det kan handla om samverkan kring specifika evenemang, aktiviteter och projekt, olika

typer av samverkansavtal eller idéburet offentligt partnerskap (IOP) eller att en förening är upphandlad att driva en verksamhet. Utöver detta hyr kommunen ut lokaler och ger bidrag till civilsamhällesorganisationer.

I viss utsträckning finns också former för dialog med civilsamhället. De formella dialog- och informationsforum som har identifierats är trygghets- och delaktighetsberedningen, dit civilsamhällesorganisationer kan bjudas in, pensionärsrådet och funktionshinderrådet. Vidare har kultur- och fritidsförvaltningen tidigare ordnat en föreningsmessa, men arbetar numera i stället med att erbjuda utbildningar riktade mot civilsamhället.

Exempel på dialog- och informationsforum av mer tillfällig karaktär finns också, till exempel för att hantera kriser. Dessa har ofta varit uppskattade av de föreningar som har bjudits in, även om kritik också finns, bland annat mot vad som beskrivs som en senfärdighet hos kommunen. Dialog av mer informell karaktär sker även löpande, ofta i form av upparbetade kontakter mellan enskilda tjänstemän och en eller flera organisationer.

Genom fastighetsägarföreningen Samverkan i Huddinge bedrivs också trygghetsskapande åtgärder inom avgränsade geografiska områden, ofta i samverkan med lokala föreningar och andra aktörer. I föreningen ingår kommunen, Huse och flera privata fastighetsägare.

4.1 Kommunens syn på samverkan med civilsamhället

Samverkan sker – samordning sker inte

Av intervjuerna framgår att det saknas samordning av samverkansarbetet, såväl på förvaltningsövergripande som på kommunövergripande nivå. De intervjuade kan ge flera exempel på hur deras egen verksamhet bedriver samverkan med civilsamhället, men har ofta svårare att berätta hur samverkansarbetet bedrivs inom förvaltningen i stort eller generellt inom kommunen. Kunskapen om vilka aktörer andra enheter eller förvaltningar samverkar med och på vilket sätt är låg.

Många av de som intervjuats beskriver samverkan med civilsamhället som ett område de skulle vilja arbeta mer med, men att det saknas tid för att prioritera frågan och/eller kunskap om hur man skulle kunna utveckla samverka. Några intervjuade upplever att de samverkar på en lagom nivå, men att de är öppna för att samverka mer om lämpliga möjligheter uppstår.

Tydligt uppdrag att samverka, otydligt hur

Alla som intervjuats beskriver att det är tydligt för dem att de har ett uppdrag att samverka med civilsamhället. Det beskrivs däremot ofta som mindre tydligt hur man ska eller kan samverka. Några av de intervjuade upplever detta som bra, då det blir fritt för varje verksamhet att hitta samverkansformer som passar dem. Många önskar dock ett tydligare stöd i hur man kan samverka, även om de instämmer i att samverkan alltid behöver anpassas utifrån verksamhetens behov.

I intervjuerna framgår önskemål om metodstöd för hur samverkan kan se ut. Exempel som lyfts är ett inriktningsdokument som tydliggör vilka samverkansformer som finns, lathundar som beskriver de olika

samverkansformerna och vad som är bra att tänka på – gärna med konkreta exempel – och exempelmallar för hur samverkansavtal kan utformas.

Utan en guide i hur samverkan kan ske, beskriver flera intervjuade att samverkan blir beroende av medarbetarnas förkunskaper och engagemang. Samverkan riskerar att ske i lägre utsträckning än vad som annars vore möjligt. Ett metodstöd bedöms också vara positivt för civilsamhällesaktörer, då det fungerar som ett internt och externt förtydligande av hur samverkan fungerar i Huddinge kommun.

Uppföljning av samverkan för strategisk planering

I flera av intervjuerna framkommer att det saknas uppföljning av huruvida man samverkar, på vilket sätt och hur samverkan fungerar. Bland några av de intervjuade fanns önskemål om att arbetet borde följas upp mer, både för att signalera att frågan är prioriterad och för att få en bättre bild av vilka problem som finns och därmed kunna arbeta mer strategiskt med att utveckla samverkan.

Mer dialog önskas

Några av de intervjuade lyfter en önskan att höra mer om hur andra verksamheter och förvaltningar arbetar, för att lära och inspireras av varandra. Mer dialog och informationsmöten med civilsamhället behövs också enligt många. Det som önskas är en löpande dialog för att skapa förståelse för varandras verksamhet och uppdrag och dela lägesbilder med varandra. Några av de intervjuade beskriver civilsamhällets aktörer som experter på sina frågor och på de geografiska områden som de är verksamma i. Därför ser de ett behov av att involvera civilsamhället tidigt för öppen dialog, snarare än att ta fram ett färdigt förslag som civilsamhället bjuds in att tycka till om sent i processen.

I intervjuerna har ett antal exempel lyfts på problem som uppstått på grund av att kommunen och civilsamhällsorganisationer inte haft tillräcklig kunskap om varandras verksamheter och hur behoven av samarbete ser ut. Det kan handla om att kommunen uppfattas som långsam och fyrkantig eller att civilsamhället vill erbjuda ett stöd som kommunen inte ser ett behov av. De krockar som ibland uppstått bedöms kunna förhindras genom regelbunden kontakt där alla aktörer har möjlighet att informera om behov och möjligheter att bidra. En ökad dialog bedöms också kunna öka kunskapen om vilka aktörer som finns och hur man skulle kunna samverka med dessa.

Långsiktighet krävs för en samverkan som fungerar i vardag och i kris

I flera intervjuer har frågan om hur samverkan med civilsamhället fungerar vid en kris diskuterats. Flera av de intervjuade beskriver att de saknar strukturer och beredskap för att snabbt kunna involvera och fånga upp civilsamhället vid kriser. Intervjuerna och tidigare rapporter pekar på att tydliga samverkansstrukturer, där kommunen agerar nätverkande och för en löpande dialog med civilsamhällsaktörer, är nödvändigt för att kunna omhänderta det samarbetsbehov och det ökade engagemang som ofta uppstår vid en kris. Många av de intervjuade poängterar därför vikten av att ta fram långsiktigt hållbara strukturer för samverkan, som fungerar såväl i vardag som i kris.

Potential att underlätta samverkan mellan andra aktörer

Slutligen lyfter flera av de intervjuade att kommunens samverkan med civilsamhället inte alltid behöver mynna ut i ett konkret samverkansprojekt där kommunen och en civilsamhällsorganisation är part. I stället tror flera att kommunen kan spela en viktig roll i att föra samman olika civilsamhällesaktörer, för att dela kunskap och hitta gemensamma samarbetsområden.

Ett annat exempel som lyfts är att kommunen skulle kunna samla in och dela föreningars och organisationers planerade evenemang och aktiviteter. Detta tror flera skulle kunna möjliggöra för föreningar att samordna sin verksamhet och ibland kunna genomföra aktiviteter tillsammans.

4.2 Civilsamhällets syn på samverkan med kommunen

Enkätundersökningen riktad mot civilsamhället genomfördes under perioden 2022-11-01 till och med 2022-11-22. Totalt inkom 87 svar. Enkäten skickades ut till mejladresser registrerade i kommunens föreningsregister. I vissa fall har flera mejladresser funnits kopplade till en organisation, därför kan det förekomma att mer än en representant för organisationen har besvarat enkäten.

Bland de svarande finns många olika typer av organisationer representerade, likaså finns en spridning gällande medlemsantal och vilka kommundelar organisationerna är aktiva i. Enkätresultaten återfinns i sin helhet som bilaga till rapporten. Avsnittet nedan består därför främst av en analys av de behov som framgår av svaren. Enkäten har kompletterats med intervjuer med fyra representanter från fyra olika civilsamhällsorganisationer i Huddinge.

Så upplevs samverkan idag

En stor majoritet, 85 procent, av de som besvarat enkäten uppger att de redan idag har en samverkan med kommunen. Detta kan tolkas som att samverkande organisationer är mer benägna att besvara en enkät på ämnet, men pekar också på att många organisationer i Huddinge redan i dagsläget har någon form av kontakt eller samverkan med kommunen. Att hyra lokaler och att få bidrag från kommunen finns med som svarsalternativ på frågan om hur man samverkar med kommunen och dessa är också de vanligaste samverkansformerna bland de svarande. Utöver detta är det vanligt att delta i informationsträffar med kommunen. Samverkan kring gemensamma projekt eller att utföra en tjänst, i partnerskap med, eller för kommunen är mindre vanligt, men förekommer.

I enkäten ställs frågor om hur samverkan med kommunen fungerar och om kommunen upplevs som positiv till att samverka. Få anser att samverkan fungerar mycket bra eller instämmer helt i att kommunen är positiv till att samverka. Samtidigt är det också ovanligt att tycka att samverkan fungerar mycket dåligt.

Vill samverka mer

Enkätresultaten visar att de svarande vill att samverkan ska öka – och det på alla fronter. På frågan om hur man vill samverka med kommunen är önskemålet att involveras tidigt i planeringsprocesser vanligast. Många vill också ha mer dialog för att mötas och lära om/av varandra. Ett återkommande önskemål är att samverkan utvecklas kring hur halltider fördelas och i planeringen av lokaler och anläggningar, vilket blir tydligt i fritextkommentarerna. En vanlig kommentar är

också att många vill involveras i kommunens planering för att dela med sig av sina kunskaper och öka förståelsen för vilka effekter olika beslutsalternativ ger.

Det framgår också att flera vill involveras i större verksamhetsförändringar, som har koppling till organisationens verksamhet. Ett exempel som lyfts i en intervju är om kommunen lägger ned eller flyttar en verksamhet som tidigare har samverkat med en civilsamhällesorganisation. Här önskar man att information om förändringen når organisationen tidigt och att organisationen bjuds in i planeringen av övergången för att säkerställa att det blir så bra som möjligt.

Tydlighet kring hur man kan samverka behövs

Få av de svarande instämmer helt i påståendet att de har tillräckliga kunskaper om hur man kan samverka med kommunen. Av de kompletterande intervjuerna framgår att det är svårt, särskilt för nyetablerade eller mindre föreningar, att veta hur man kan samverka med kommunen. Det handlar dels om att det saknas information om samverkan på hemsidan, dels att man inte vet vem man ska kontakta och upplever att man bollas runt i organisationen. Organisationer som varit aktiva längre har ofta erfarenhet av samverkan och upparbetade kontakter vilket underlättar för ny samverkan, även om dessa organisationer också vittnar om att kommunen inte är tydlig med hur man kan samverka.

I flera intervjuer beskrivs kommunen som långsam och att det kan ta flera år från att en samverkansidé föds till att den blir verklighet. Även i enkätundersökningen lyfts långsamma processer fram som ett hinder för samverkan. Att en process tar tid kan vara nödvändigt, men riskerar att innebära att behovet av att samverka kring en fråga har förändrats när beslutet väl fattas eller att det problem man velat samverka kring har förvärrats eller att man förlorat momentum. För nyetablerade organisationer upplevs det också finnas en risk att verksamheten avslutas i brist på stöd i att driva verksamheten vidare.

Hjälp att nå ut och att samverka med andra

Av fritextkommentarer i enkäten framkommer också att flera svarande ser en potential i att kommunen skulle kunna samla in och sprida information om organisationerna och deras verksamhet och aktiviteter. Det handlar både om att hjälpa till att marknadsföra verksamheterna och att underlätta för organisationer att hitta och samarbeta med varandra.

Över hälften av de svarande organisationerna samverkar med andra organisationer, till exempel genom att genomföra aktiviteter och projekt tillsammans eller dela kunskap och information med varandra. Samtidigt ser många av de svarande att kommunen skulle kunna underlätta samverkan mellan organisationer, till exempel genom att tillhandahålla relevant information om organisationerna, bjuda in till träffar för föreningar inom samma geografiska område eller verksamhetsområde.

5. Slutsatser och rekommendationer

Utifrån resultaten ovan kan slutsatsen dras att det i samtliga förvaltningar pågår samverkan med civilsamhällesorganisationer. Denna samverkan ser olika ut och handlar ofta om enskilda projekt eller aktiviteter. Samverkan som den bedrivs idag får ett medelbetyg av civilsamhället, samtidigt som både kommunens och

civilsamhällets representanter ser ett behov av att samverka mer. Någon kommunövergripande samordning av eller stöd för samverkan finns inte. I stället är det upp till respektive verksamhet att själva hitta formerna för hur de vill bedriva sin samverkan, vilket innebär att samverkan i hög grad blir beroende av medarbetarnas förkunskaper och engagemang.

Utredningens bedömning är därför att en stärkt samverkan i första hand innebär att ta ett helhetsgrepp kring hur kommunen samverkar med civilsamhället. Nästa steg i att stärka samverkan handlar därmed om att utveckla stödet till verksamheterna i hur de kan samverka, att förtydliga informationen om samverkan utåt och att öka dialogen med civilsamhället. Syftet är att bidra till ett starkt civilsamhälle och i förlängningen ett levande och demokratiskt samhälle. Genom att förbättra möjligheterna till dialog och medskapande kan civilsamhällets organisationer dels fungera som ett sätt att skapa ökad delaktighet och stärka kommunens förmåga att nå ut med information, dels skapa förståelse för kommunens uppdrag och ansvar å ena sidan och en djupare kunskap om organisationernas verksamhet å andra sidan.

Det finns flera goda exempel från andra kommuner att ta inspiration av. Inga lösningar går dock att kopiera rakt av. I stället behöver de anpassas utifrån befintliga strukturer som bedöms fungera väl, samt i dialog med förvaltningar och Huddinges civilsamhälle. Utredningen lämnar därför följande rekommendationer:

- Utse en arbetsgrupp med uppgift att ta fram de strukturer som ska gälla för hur Huddinge kommun bedriver sin samverkan, avseende vilka samverkansformer som ska användas. I arbetet bör civilsamhället involveras. Ett metodstöd för hur man kan arbeta med samverkansformerna bör också tas fram.
- Utse samordnare med uppgift att samordna och följa upp samverkansarbetet på förvaltningsnivå och kommunövergripande nivå.
- Inrätta forum för dialog med civilsamhället i form av återkommande dialogforum och särskilda dialoger eller informationsmöten kring större projekt eller verksamhetsförändringar.
- Underlätta för civilsamhället att komma i kontakt med kommunen genom att säkerställa att det finns information om samverkan på kommunens webbplats och att det framgår vem/vilka man ska kontakta om man vill veta mer.

6. Lista över intervjuade

6.1 Externa intervjuer

Nils Munthe, Sveriges Kommuner och Regioner

Sara Sjöqvist, Tierps kommun

Amanda Sjöberg, Ekerö kommun

Stefan Andersson, Falköpings kommun

Anna Fogel, Örebro kommun

Ulrika Dagård, Lunds kommun

Fredrika Lindström, Jönköpings kommun

Malin Andersson, Borås stad

Peter Solstedt och Rickard Johansson, Livets hjälp

Helena Hedlund, Svenska kyrkan i Huddinge

Ulrika Tärnblom, ABF Huddinge

Johanna Löttiger, Skogås-Trångsunds FF

6.2 Interna intervjuer

Tove Sandahl Fransson, verksamhetschef och Henric Hedberg, enhetschef, kultur- och fritidsförvaltningen

Nela Bengtsson, föreningssamordnare, kultur- och fritidsförvaltningen

Katarina Borg, kulturutvecklare, kultur- och fritidsförvaltningen

Toralf Nilsson, teknisk direktör, miljö- och bygglovsförvaltningen

Shanna Abas, operativ samordnare, kommunstyrelsens förvaltning

Marcel Moritz, utvecklingsledare, kommunstyrelsens förvaltning

Rakel Nilsson, säkerhetssamordnare, kommunstyrelsens förvaltning

Anna Bäckman Lauffs, enhetschef och Ann-Louise Bergquist, frivilligsamordnare, socialförvaltningen

Malin Svahn Schenström, verksamhetschef, socialförvaltningen

Kamilla Nylund, utvecklingsledare och Stina Degernäs, utvecklingsledare, socialförvaltningen

Christina Dolke Andersson, avdelningschef, barn- och utbildningsförvaltningen

Frida Plym Forshell, gymnasie- och arbetsmarknadsdirektör, gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen

David Rosenberg, gruppleadare, gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen

7. Referenslista

Under utredningens gång har bland annat följande dokument använts som stöd i arbetet:

KPMG (2020). *Granskning av kommunens samverkan med civilsamhället*.
Revisionsrapport Huddinge kommun.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2021). *Samverkansmodell för offentliga aktörer och civilsamhället*.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2021). *Samverkan mellan kommun och civilsamhälle: en inspirationsskrift med exempel från sex kommuner*.

Ramboll (2021). *Pandemin och Huddingebornas livsvillkor*.

Sveriges Kommuner och Regioner. *Civilsamhället som utvecklingskraft, demokratiaktör och samverkanspartner*.

Överenskommelsen (2018). *Samverkan med civilsamhället. En kartläggning av hur Sveriges kommuner, landsting och regioner samverkar med civilsamhällets organisationer*.

Utöver ovanstående har styrdokument, rapporter och andra underlag inhämtats från följande kommuner: Ekerö, Tierp, Örebro, Göteborg, Stockholm, Jönköping, Borås, Lund, Norrköping och Göteborg.

8. Bilagor

Resultat enkätundersökning